

Nr 134.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1927 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för kapitalökning å fonden för bibanor i vissa delar av riket.

(4:e avd.)

Uti den till riksdagen den 4 januari 1927 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1927—1928 har Kungl. Maj:t beträffande statens utlåningsfonder, under åberopande av det vid propositionen under rubrik »Utgifter för kapitalökning, bil. 1» fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen (punkt 28) 1:o medgiva, att den omständigheten, att arbetet å Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolags järnvägsanläggning påbörjats, icke må utgöra hinder för Kungl. Maj:t att från fonden för att underlätta åstadkommandet av bibanor i vissa delar av riket enligt för samma fond eljest gällande villkor och bestämmelser bevilja bolaget statslån för anskaffande av rullande materiel; 2:o medgiva, att beträffande rätt att lyfta dels ett Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag den 13 oktober 1916 beviljat lån ur fonden för att underlätta åstadkommandet av bibanor i vissa delar av riket å 3,273,750 kronor, dels två Dal—Västra Värmlands järnvägsaktiebolag den 2 september 1916 och den 5 oktober 1922 ur nyssnämnda fond beviljade lån å 5,622,000 kronor och 3,014,400 kronor, dels ock ett sistnämnda bolag den 5 oktober 1922 ur allmänna järnväglånefonden beviljat lån å 2,100,000 kronor skola lända till efter rättelse de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 8 januari 1923 i sådant hänseende angivna, för efter den 30 juni 1923 beviljade lån ur nämnda fonder gällande villkor; samt 3:o såsom avsättning till fonden för att underlätta åstadkommandet av bibanor i vissa delar av riket för budgetåret 1927—1928 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 70—74 av åberopade statsrådsprotokollet.

Till ifrågavarande fond hava för åren 1912—1921 samt budgetåret 1924—1925 anvisats tillhoppa 16,800,000 kronor.

Ur fonden hava disponerats såsom låneunderstöd åt Billingsfors—Arvika järnväg med bibana från Järnskog till Skillingsfors tillsammans 8,636,400 kronor, åt Åmål—Årjängs järnväg tillhoppa 5,600,000 kronor och åt Limes-

forsen—Särna järnväg 5,140,000 kronor eller sammanlagt 19,376,400 kronor. Av fonden återstå sålunda odisponerade 4,623,600 kronor.

I skrivelse den 29 september 1926 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* bekräftande behovet av ytterligare anslag för ifrågavarande ändamål anfört följande:

Samtliga ovanberörda järnvägar kunde förväntas färdiga till den 1 juli 1928, och sålunda behövde erforderliga medel till dess finnas tillgängliga. Med en avsättning av beräknad storlek av 2,400,000 kronor för budgetåret 1927—1928 skulle samtliga till den 1 juli 1928 anvisade medel uppgå till 19,200,000 kronor eller 176,400 kronor mindre än vad som beviljats såsom låneunderstöd. Härtill komme, under förutsättning av bifall till styrelsens hemställan i skrivelse den 15 september 1925 och 8 februari 1926, dels ett statsunderstöd å 183,000 kronor till Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag för utförande av ett hamnspår samt dels ett annat understöd å 225,000 kronor åt samma bolag till rullande materiel. Tillgodoseendet av dessa behov skulle erfordra ett belopp av 2,984,400 kronor.

Styrelsen hemställer alltså, att för avsättning till fonden måtte för budgetåret 1927—1928 anvisas 3,000,000 kronor.

Med avseende å de begärda ökade låneunderstöden till *Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag* har departementschefen anfört följande:

»I fråga om den förra av de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen omfördä ansökningarna av Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag om ytterligare statsunderstöd från fonden med 183,000 kronor må erinras, att nästlidet års riksdag med bifall till Kungl. Maj:ts proposition, nr 53, medgivit, att till nämnda järnvägsaktiebolag må för utförande av ett hamnspår från en tilltänkt hamnanläggning vid Örnäs till Åmål—Årjängs järnvägs station i Åmål ur denna fond utgå ett statsunderstöd å 183,000 kronor. I detta ärende har Kungl. Maj:t ännu icke meddelat slutligt beslut. I den senare framställningen om understöd till belopp av 225,000 kronor har bolaget erinrat, att i det kostnadsförslag, som fastställts såsom grund för ovan omfördä, bolaget hittills beviljade statslån om tillhoppa 5,600,000 kronor, icke upptagits kostnader för rullande materiel, enär bolagets järnväg från början avsetts skola trafikeras av Bergslagens järnvägsaktiebolag med dess materiel. Då det av anförda skäl numera syntes fördelaktigare, att järnvägen trafikeras under egen förvaltning och med egen materiel, har bolaget anhållit att för anskaffande för en beräknad kostnad av 800,000 kronor av erforderlig rullande materiel utbekomma ett statsunderstöd å 600,000 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i den 8 februari 1926 avgivet utlåtande över ifrågavarande framställning anfört, att bolaget endast till en mindre del borde anskaffa ny rullande materiel, samt tillstyrkt ett statsunderstöd av 225,000 kronor för inköp av viss sådan materiel för 300,000 kronor. Återstoden av bolagets behov av rullande materiel har styrelsen ansett böra tillgodoses genom förhyrning. Fullmäktige i riksgäldskontoret hava, om än under uttalande av vissa betänkligheter, anslutit sig till vad styrelsen sålunda uttalat och tillstyrkt.

Under nuvarande förhållanden synes det mig betänkligt att än mera öka statens bidrag till ifrågavarande järnväg. Tidigare har även ifrågasatts att Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag ej skulle ombesörja trafikeringen av järnvägen utan att trafiken skulle omhänderhavas av Bergslagens järnvägsaktie-

bolag, men hava de av sistnämnda bolag erbjudna villkoren befunnits alltför ogynnsamma. Ansträngningar synas mig dock böra göras att erhålla ett godtagbart trafikavtal med Bergslagernas järnvägsaktiebolag, i vilket fall den nu ifrågasatta materielanskaffningen skulle bli obehörlig. I sådant syfte har ock Kungl. Maj:t genom beslut den 3 december 1926 uppdragit åt överdirektören vid statens järnvägar J. H. Flodin att med de båda järnvägsförvaltningarna upptaga förhandlingar. För det fall att underhandlingarna icke leda till resultat, synes emellertid böra tagas i övervägande att genom bidrag ur bibanefonden bereda Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag möjlighet att förvärva rullande materiel i den omfattning, som kan prövas vara erforderlig. Då enligt de för lånefonden stadgade villkor statsunderstöd endast får beviljas för nya, ännu ej påbörjade järnvägsanläggningar, torde riksdagens medgivande till det nu ifrågasatta understödet böra inhämtas.»

Ovan omförmälda förhandlingar rörande Åmål—Årjängbanans blivande trafikering genom Bergslagernas järnvägsaktiebolags försorg hava, enligt vad utskottet erfarit, numera slutförts, och ett förslag till trafikavtal föreligger utarbetat, vilket, enligt vad statens delegerade vitsordat, synes vara av beskaffenhet att böra godtagas. Vid sådant förhållande torde något medgivande till statslån för bolaget för anskaffning av rullande materiel icke vara erforderligt.

Vad därefter angår det erforderliga kapitalökningsanslaget för nästkommande budgetår, vilket av Kungl. Maj:t upptagits till 3,000,000 kronor, har utskottet — med stöd av inhämtade upplysningar rörande den närmaste tidens beräknade medelsbehov — ansett nämnda belopp kunna begränsas till 2,750,000 kronor.

Under åberopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) avslå Kungl. Maj:ts förevarande framställning, i vad den avser medgivande rörande ytterligare statslån till Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag för anskaffning av rullande materiel;

b) medgiva, att beträffande rätt att lyfta dels ett Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag den 13 oktober 1916 beviljat lån ur fonden för att underlätta åstadkommandet av bibanor i vissa delar av riket å 3,273,750 kronor, dels två Dal—Västra Värmlands järnvägsaktiebolag den 2 september 1916 och den 5 oktober 1922 ur nyssnämnda fond beviljade lån å 5,622,000 kronor och 3,014,400 kronor, dels ock ett sistnämnda bolag den 5 oktober 1922 ur allmänna järnväglånefonden beviljat lån å 2,100,000 kronor skola lända till efterrättelse de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 8 januari 1923 i sådant hänseende angivna, för efter den 30 juni 1923 beviljade lån ur nämnda fonder gällande villkor; samt

c) såsom avsättning till fonden för att underlätta åstadkommandet av bibanor i vissa delar av riket för budgetåret 1927—1928 anvisa ett reservationsanslag av 2,750,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Beträffande sättet för beredande av täckning för ifrågavarande anslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande.
Stockholm den 20 maj 1927.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, A. F. Vennersten, C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *O. Bergqvist, E. A. Hallin, C. I. Asplund, P. A. Bergström, C. Johansson* i Hälsingborg och *G. Kobb*;
från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *P. M. Olsson* i Blädinge, *E. Kristensson* i Göteborg, *B. F:son Holmgren, O. Nilsson* i Örebro, *E. G. E. Eriksson* i Stockholm, *J. Olofsson* i Digernäs och *C. A. Anderson* i Storegården.

Reservation

av herrar *Anderson* i Råstock och *Olsson* i Kullenbergstorp, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Ovan omförmälda förhandlingar rörande Åmål—Årjängbanans blivande trafikering genom Bergslagernas järnvägsaktiebolags försorg hava, enligt vad utskottet erfarit, numera slutförts, och ett förslag till trafikavtal föreligger utarbetat, vilket dock ej av Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag godtagits. Vid sådant förhållande torde möjligheten för bolaget att erhålla statslån för anskaffning av rullande materiel alltjämt böra hållas öppen.

Utskottet får därför tillstyrka, att det av Kungl. Maj:t i detta avseende begärda medgivandet lämnas.

Vad därefter angår det erforderliga kapitalökningsanslaget för nästkommande budgetår, vilket av Kungl. Maj:t upptagits till 3,000,000 kronor, har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att den omständigheten, att arbetet å Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolags järnvägsanläggning påbörjats, icke må utgöra hinder för Kungl. Maj:t att från fonden för att underlätta åstadkommandet av bibanor i vissa delar av riket enligt för samma fond eljest gällande villkor och bestämmelser bevilja bolaget statslån för anskaffande av rullande materiel;

b) medgiva, att beträffande rätt att lyfta dels ett Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag den 13 oktober 1916 beviljat lån ur fonden för att underlätta åstadkommandet av bibanor i vissa delar av riket å 3,273,750 kronor, dels två Dal—Västra

Värmlands järnvägsaktiebolag den 2 september 1916 och den 5 oktober 1922 ur nyssnämnda fond beviljade lån å 5,622,000 kronor och 3,014,400 kronor, dels ock ett sistnämnda bolag den 5 oktober 1922 ur allmänna järnvägslånefonden beviljat lån å 2,100,000 kronor skola lända till efter rättelse de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 8 januari 1923 i sådant hänseende angivna, för efter den 30 juni 1923 beviljade lån ur nämnda fonder gällande villkor;

c) såsom avsättning till fonden för att underlätta åstadkommandet av bibanor i vissa delar av riket för budgetåret 1927—1928 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.
